

Endnu skulle vi i dette Punkt kun omtale den Ret, som Dispositionen giver for en afdød Fæsters Børn til efter Forældrenes Død at erholde Gaarden i Fæste.

Herom hedder det nemlig i Dispositionen; „Foruden denne Bestemmelse i Hovet, som det allervigtigste, der kan contribuere til Bondestandens Opkomst og de deraf flydende Fordele i det Almindelige henhørende til flere Steders Næringsvei, har jeg tillige ladet mig være angelegen og min Omhu værdigt, at en Son eller Datter kan nyde sin Faders Gaard, for derved at vise saadanne Børn den rette Nytte af deres Fuld, naar de have søgt deres Forældres Vel. Og hvad Indfæstningspenge af Gaarden at tage angaaer, da holder jeg for, at derudi ogsaa bør holdes Maade, for ei reent at lade en Bondekarl paa eengang give ud, hvad han kan være Eier af, og siden Intet have at hjælpe sig frem med i paakommende besværlige trykkende Tilfælde. Disse tvende sidst ommeldte Poster har jeg funden tjenlig at iagttage, vil derfor og, at efterkommende Giere af Skjoldnæsholm skulle efterkomme det samme.“ Saavel Ordfortolkningen som den logiske Forbindelse gjør det utvivlsomt, at der ved denne Bestemmelse er paalagt de efterfølgende Giere en juridisk Forpligtelse, og Fæsternes Børn en tilsvarende Ret til, idetmindste under visse Betingelser, at erholde den Fædrenes-Gaard i Fæste. Efterat Disponentinden har ytret paa det citerede Sted, at hun har ladet sig det være „angelegent“ og sin „Omhu værdigt“, at en Son eller Datter kunde nyde sin Faders Gaard, og at hun „holder for“, at der maa holdes Maade med Indfæstningspengene, og hun saaledes har udtalt sine Ansuelser om disse Forhold, bemærker hun for sit eget Vedkommende: „disse tvende Poster har jeg fundet tjenlig at efterkomme“ og foreskriver dernæst: „vil derfor og, at efterkommende Giere af Skjoldnæsholm skulle efterkomme det samme.“ Det er saaledes klart, at de først citerede Udtryk „angelegen og min Omhu værdigt“ med Hensyn til Fæsternes Børns Succesionsret, og „holder jeg for“ med Hensyn til Indfæstningspengene, begge indeholde en subjectiv Udtalelse, der tjener tillige til Motivering for, hvad der udgjør den egentlig dispositive Deel

af disse Sætninger, nemlig: „vil derfor og, at efterkommende Giere af Skjoldnæsholm skulle efterkomme det samme“ (disse sidste ommeldte Poster), saa at det Imperative i denne Deel af Dispositionen utvivlsomt angaaer ligesaa vel den ommeldte Succesionsret som Indfæstningspengene.

Alt et saadant Raabud undertiden kan i sin Anvendelse finde praktiske Vanskeligheder, navnligt forsaavidt man i de enkelte Tilfælde maatte ansee sig for berettiget til at undersøge, om ogsaa det af Disponentinden angivne Niemed for denne hendes Bestemmelse, nemlig „for derved at vise saadanne Børn den rette Nytte af deres Fuld, naar de have søgt deres Forældres Vel“, derved vilde opnaaes, — hvilken Ret det rigtignok ingenlunde forekommer os, at der er tilstrækkelig Anledning i de brugte Udtryk til at indrømme Godseieren — kan dog i alt Fald ikke forandre Bestemmelserens Charakter som indeholdende et Retstilfagn for Fæsternes Børn, men derimod ikkun bevirke, at denne Rettighed maa ansees som betinget af visse personlige Forhold for deres Vedkommende, hvem den i det concrete Tilfælde skal komme tilgode, og hvor der da atter kan blive Spørgsmaal om, hvem Beviisbyrden paaligger for disse Qualificationers Tilstedeværelse, i hvilken Henseende vi kunne henvise til den vedlagte Birkethingsdom af 13de Januar 1835, uden dog at erkjende Rigtigheden af det med Hensyn til Beviisbyrden der statuerede. Det herved stiftede Retsforhold er af højeste Betydning for Godsets Fæstere, dybt indgribende i det oeconomicke Velvære, i det hele Familieliv. Men, det har til Skade for de Berettigede og til Tab for vor Commune vist sig i flere Tilfælde, at Godseieren ikke har respecteret dette Retsforhold, hvorpaa vi som Exempel kun skulle nævne, at den i det paaberaabte Præjudicat omhandlede Hans Jensen, — hvis personlige Qualitet forøvrigt vistnok har havt Indflydelse paa hans Sags endelige Udfald — tilligemed hans talrige Familie nu ligger Communen til Last.

Det er saaledes naturligt, at det, saavel i vor private som i det Offentliges Interesse, maa være i høi Grad magtpaaliggende, at erholde den efter vor Formening Fæsternes Børn